

ŠTÁTNA ŠKOLSKÁ INŠPEKCIA

úsek inšpekčnej činnosti

Staré grunty 52, 841 04 Bratislava 4

Správa

o kontrole realizácie internej časti maturitnej skúšky – praktickej časti odbornej zložky v strednej odbornej škole v školskom roku 2016/2017 v SR

Stav realizácie internej časti maturitnej skúšky v predmete *praktická časť odbornej zložky* sa kontroloval v **21** subjektoch (4,6 % z celkového počtu stredných odborných škôl v SR), z nich bola **1** SOŠ súkromná. Vyučovaci jazyk slovenský malo **18** škôl, **3** boli s vyučovacím jazykom slovenským a maďarským.

Pripravenosť školy na internú časť maturitnej skúšky z predmetu praktická časť odbornej zložky

Bez zistených nedostatkov, v súlade s právnymi normami pripravila väčšina sledovaných SOŠ praktickú časť odbornej zložky maturitnej skúšky (MS). Riaditelia subjektov dodržali určené **termíny na vymenovanie** predsedov predmetových maturitných komisií (PMK) i skúšajúcich členov a s výnimkou jedného riaditeľa aj **podmienky na vymenovanie** – v škole Žilinského kraja¹ (odbor *kozmetička a vizážistka*) skúšajúci členovia komisie nespĺňali požadované kvalifikačné predpoklady v nadväznosti na predmet, z ktorého sa skúška konala. V organizácii skúšky, pri jej príprave, sa objavili negatívne skutočnosti aj v Nitrianskom kraji² (odbor *obchodná akadémia*) – pre vytvorené 4 skupiny absolventov boli v SOŠ ustanovené len 2 PMK, čím subjekt nezabezpečil žiakom konanie praktickej časti odbornej zložky za sústavnej prítomnosti všetkých členov komisie. Na odbornú zložku MS prizvali **odborníkov z praxe** škola³ v Banskobystrickom kraji (odbor *lesníctvo-lesnícka prevádzka*), v Nitrianskom kraji⁴ (odbor *programátor obrábacích a zváracích strojov a zariadení*) a v Trenčianskom kraji⁵ (odbor *strojárstvo*). Vedúci pedagogickí zamestnanci oslovili subjekty koordinácie odborného vzdelávania a prípravy so žiadosťou o **delegovanie zástupcov** do maturitných komisií, pričom do **21 odborov** bolo nominovaných **9 (43 %)**. Riaditelia škôl ich ustanovili v určenej lehote za skúšajúcich členov a ich vymenúvacie dekréty boli následne zaslané spoločne s harmonogramom MS príslušným organizáciám.

• Predsedami predmetových komisií (PK) predložené **návrhy tém** MS riaditelia akceptovali, v danom termíne ich schválili a v lehote schválili aj predsedovia PMK príslušný **počet tém** vyhotovených na základe výkonových štandardov pre praktickú prípravu uvedených v ŠVP pre odborné vzdelávanie. V Prešovskom kraji⁶ (odbor *obchodná akadémia*) napriek tomu, že súčasťou tém neboli **učebné pomôcky**, nechýbalo súhlasné stanovisko predsedu PMK i riaditeľa školy. Návrhy predsedov PK boli rešpektované aj pri určovaní **formy praktickej časti** odbornej zložky MS. Žiaci vykonávali skúšku najčastejšie formou *praktická realizácia a predvedenie komplexnej úlohy* (74 %), často sa uplatňovala *obhajoba vlastného projektu* (22 %), ojedinele sa vyskytovala *obhajoba úspešných súťažných prác* (3 %). V rozpore s právnou normou formu určila riaditeľka SOŠ v Bratislavskom kraji⁷ (odbor *pracovník marketingu*) – v prvý deň skúšky absolventi individuálne vypracovali písomnú časť a počas druhého dňa obhajovali práce vyhotovené v priebehu školského roka formou prezentácie.

¹ SOŠ obchodu a služieb, Pelhřimovská 1 186/10, Dolný Kubín

² OA, Inovecká 2 041, Topoľčany

³ SOŠ lesnícka, Akademická 16, Banská Štiavnica

⁴ SOŠ polytechnická, Novozámocká 220, Nitra

⁵ SPŠ, Slovenských partizánov 1 132/52, Považská Bystrica

⁶ OA, SNP 16, Sabinov

⁷ SOŠ hotelových služieb a obchodu, Na pántoch 9, Bratislava

Na vyjadrenie vecne príslušnej organizácii **témy MS nepredložila** SOŠ v Košickom kraji ⁸ (odbor *komerčný pracovník v doprave*) a subjekt v Trnavskom kraji ⁹ (odbor *mechanik počítačových sietí*) ich **nepredložil** organizácii vecne príslušnej (*Slovenská živnostenská komora sa k obsahu tém vyjadrila, hoci nie je ku skupine odborov elektrotechnika vecne príslušnou organizáciou*). Po **určenom termíne** zaslali súhlasné stanovisko školám v Žilinskom kraji ¹⁰ **Republiková únia zamestnávateľov a Slovenská obchodná a priemyselná komora** a v Bratislavskom kraji ¹¹ **Zväz obchodu a cestovného ruchu**. Na žiadosť SOŠ v Nitrianskom kraji ¹² (odbor *programátor obrábacích a zvaracích strojov a zariadení*) neodpovedala **Slovenská obchodná a priemyselná komora**. Ostatné subjekty koordinácie odborného vzdelávania a prípravy poskytli školám písomný formálny súhlas s obsahom tém praktickej časti odbornej zložky MS, nevyjadrili k nim pripomienky či návrhy na zmeny.

Priebeh a organizácia maturitnej skúšky z predmetu praktická časť odbornej zložky

Na vykonania určených foriem praktickej časti odbornej zložky MS, na objektívne overenie osvojených zručností a praktických spôsobilostí absolventov boli vytvorené vhodné **priestorové a materiálno-technické podmienky** v školách i na zmluvných pracoviskách. Subjekty pri určovaní **dĺžky trvania** praktickej časti akceptovali špecifiká jednotlivých odborov a s výnimkou školy v Nitrianskom kraji ¹³ (odbor *obchodná akadémia*) bol rešpektovaný stanovený **počet skúšaných** v jednom dni. Členovia PMK sústavne dbali pri praktickej skúške žiakov na dodržiavanie zásad **bezpečnosti práce a ochrany zdravia** – sledovali správnu manipuláciu so strojmi a zariadeniami, všímali si používanie osobných ochranných pomôcok, pracovného odevu, obuvi.

Absolventi konali MS podľa schválených tém a v prevažnej miere aj za **nepretržitej prítomnosti** všetkých **členov PMK**, ktorí priebežne sledovali ich činnosť, samostatnosť pri práci, v prípade potreby vhodným spôsobom usmerňovali. V škole Prešovského kraja ¹⁴ (odbor *obchodná akadémia*) na individuálnu prácu žiakov na úlohách dohliadal iba poverený pedagogický zamestnanec, ktorý nebol ustanovený za člena komisie a v Nitrianskom kraji ¹⁵ (odbor *obchodná akadémia*) bola v každej skupine sústavne prítomná len jedna skúšajúca členka komisie, predsedníčky PMK individuálnu prácu žiakov kontrolovali sporadicky. V SOŠ Banskobystrického kraja ¹⁶ bol pre 2 študijné odbory (*mechanik elektrotechnik a mechanik počítačových sietí*), v ktorých sa konala MS v rovnakom termíne, ustanovený do funkcie ten istý predseda PMK – sústavne bol prítomný len v jednej z komisií (odbor *mechanik elektrotechnik*).

Spôsob **skúšania** žiakov určovala vykonávaná forma praktickej časti. Členovia komisií zamerali obvykle zrozumiteľne a jednoznačne formulované otázky na aplikáciu teoretických poznatkov v praktických činnostiach, ale nie vždy vyžadovali zdôvodňovanie zvolených pracovných postupov, pri riadených rozhovoroch preverovali nadobudnuté vedomosti a praktické skúsenosti jednotlivcov, podnecovali ich k prezentovaniu vlastných názorov.

⁸ SOŠ automobilová, Moldavská cesta 2, Košice

⁹ SOŠ technická - Múszaki Szakközépiskola, Kračanská cesta 1 240/36, Dunajská Streda

¹⁰ SOŠ obchodu a služieb, Pelhřimovská 1 186/10, Dolný Kubín; SPŠ Ignáca Gessaya, org. zl. Spojenej školy Sídl. Medvedzie I. 133/1, Tvrdošín

¹¹ SOŠ hotelových služieb a obchodu, Na pántoch 9, Bratislava

¹² SOŠ polytechnická, Novozámocká 220, Nitra

¹³ OA, Inovecká 2 041, Topoľčany

¹⁴ OA, SNP 16, Sabinov

¹⁵ OA, Inovecká 2 041, Topoľčany

¹⁶ SOŠ technická a agropotravinárska - Múszaki, Mezőgazdasági és Élelmiszeripari Szakközépiskola, Okružná 61, Rimavská Sobota

Úroveň **preukázaných vedomostí** a osvojených **zručností** absolventov bola rozdielna, ale zvyčajne zodpovedala dosahovaným výsledkom počas štúdia a práve v nadväznosti na tieto výsledky žiaci dokázali aplikovať teoretické vedomosti v praktických činnostiach v súlade s výkonovým štandardom príslušného študijného odboru, vedeli primerane využívať učebné pomôcky a prístrojovú techniku či uplatniť osobné skúsenosti z predchádzajúcej praktickej prípravy, pracovať samostatne, prezentovať výsledky svojej práce. K častým zisteniam patrila skutočnosť, že v rečových prejavoch absolventov sa vyskytovali nedostatky v používaní odbornej terminológie a v niektorých školách úroveň komunikačných zručností jednotlivcov bola výrazne nízka. **Hodnotenie a klasifikácia** MS sa realizovali v súlade s právnym predpisom a podľa vopred vypracovaných kritérií, zriedkavejšie bolo potrebné pri výslednej známke prihliadať na stupne prospechu žiaka počas štúdia.

Štúdium ukončovalo **9** jednotlivcov so **zdravotným znevýhodnením**, pričom 8 z nich požiadalo o úpravu podmienok na vykonanie MS, čo následne členovia PMK akceptovali. Úpravy sa týkali predĺženia času na vykonanie skúšky.

Z **delegovaných 9** zástupcov vecne príslušných organizácií sa na praktickej časti odbornej zložky MS **zúčastnilo 6**. Ich prítomnosť v komisiách mala pozitívny vplyv na priebeh skúšok. Aktívne so žiakmi komunikovali, kládli doplňujúce fundované a jasne formulované otázky z praxe, vyžadovali i používanie odbornej terminológie a preukázané zručnosti a poznatky žiakov objektívne hodnotili. V zadaných dotazníkoch prevažne kladne hodnotili priebeh MS i úroveň pripravenosti jednotlivých žiakov.

Výrazná väčšina predsedov PMK si stanovené úlohy vykonávala v plnom rozsahu bez zistených nedostatkov.

Iné zistenia

- Delegovaný zástupca Slovenskej obchodnej a priemyselnej komory vyjadril nespokojnosť s technickým vybavením školskej dielne v SOŠ Nitrianskeho kraja¹⁷ (odbor *programátor obrábacích a zvaracích strojov a zariadení*), v ktorej bol k dispozícii iba jeden CNC sústruh a jedna CNC fréza, čo bola vzhľadom na počet žiakov konajúcich maturitnú skúšku z praktickej časti odbornej zložky nepostačujúce.
- Zväz obchodu a cestovného ruchu SR nominoval do PMK v SOŠ Bratislavského kraja¹⁸ (odbor *pracovník marketingu*) svoju zástupkyňu, ktorá však bola prítomná len na záverečnej časti skúšok, nezúčastnila sa prezentácií žiakov a nepodieľala sa na ich záverečnom hodnotení.
- Okresný úrad v Banskej Bystrici vymenoval pre 2 študijné odbory v SOŠ¹⁹, v ktorých sa konala MS v rovnakom termíne, toho istého predsedu PMK, pričom kontrolovaná škola na vzniknutú situáciu neupozornila príslušný orgán miestnej štátnej správy v školstve. Okresný úrad o zistenej skutočnosti informovala listom po ukončení inšpekcie Štátna školská inšpekcia.
- Delegovaným zástupcom Slovenskej živnostenskej komory v SOŠ Prešovského kraja²⁰ bol zástupca riaditeľa uvedenej školy.

Záver

V pripravenosti škôl na MS z predmetu *praktická časť odbornej zložky* boli v **6 (29 %)** SOŠ zistené nedostatky. Týkali sa nedodržania podmienok na vymenovanie skúšajúcich

¹⁷ SOŠ polytechnická, Novozámocká 220, Nitra

¹⁸ SOŠ hotelových služieb a obchodu, Na pántoch 9, Bratislava

¹⁹ SOŠ technická a agropotravinárska - Műszaki, Mezőgazdasági és Élelmiszeripari Szakközépiskola, Okružná 61, Rimavská Sobota

²⁰ Obchodná akadémia, SNP 16, Sabinov.

členov PMK, neuvedenia učebných pomôcok, ktoré žiak pri skúške môže používať, ale aj neurčenia formy praktickej časti odbornej zložky MS v súlade s právnou normou. K vážnym nedostatkom prináležalo tiež ustanovenie iba 2 PMK v škole napriek tomu, že absolventi praktickú časť odbornej zložky vykonávali v 4 samostatných skupinách. Negatívna skutočnosť sa vyskytla aj pri predkladaní tém na vyjadrenie vecne príslušnej organizácii – 1 SOŠ ich nepredložila vôbec a ďalšia ich zaslala nepatričnej organizácii. Len **3 (14 %)** školy prizvali do komisií odborníkov z praxe.

V školách i na zmluvných pracoviskách na reálne overenie osvojených praktických zručností i vedomostí absolventov boli zaistené vhodné podmienky materiálne i priestorové, dodržiavala sa dĺžka trvania skúšky, členovia komisií dbali na zásady bezpečnosti a ochrany zdravia žiakov. Stanovený počet skúšaných v jednom dni bol síce akceptovaný, ale v **3 (14 %)** subjektoch nevykonávali absolventi praktickú časť pred všetkými vymenovanými členmi PMK. Úroveň preukázaných vedomostí a osvojených zručností žiakov obvykle zodpovedala dosahovaným výsledkom počas štúdia, z toho dôvodu len v malej miere museli prihliadať členovia PMK pri výslednej známke na stupne ich prospechu počas štúdia. K negatívnym zisteným javom patrili nedostatky v používaní odbornej terminológie i nízke komunikačné zručnosti, ktoré sa objavovali u viacerých absolventov.

Väčšina predsedov PMK si určené úlohy plnila zodpovedne – v 1 škole však predsedníčka schválila témy, v ktorých neboli uvedené učebné pomôcky a v ďalších 3 SOŠ neboli predsedovia v ustanovených komisiách na skúške sústavne prítomní.

Na žiadosť vedúcich pedagogických zamestnancov do **21** kontrolovaných **odborov** delegovali subjekty koordinácie odborného vzdelávania a prípravy **9 (43 %)** svojich zástupcov, pričom iba **6 (29%)** z nich sa zúčastnilo praktickej časti. V práci komisií sa aktívne angažovali, s absolventami komunikovali, kládli im zrozumiteľne formulované otázky súvisiace so zvolenou témou a jednoznačne korešpondujúce s praxou, objektívne hodnotili. V dotazníkoch zadaných školskou inšpekciou kladne posúdili pripravenosť žiakov i priebeh skúšok okrem zástupcu Slovenskej obchodnej a priemyselnej komory, ktorý poukázal na neprijateľné technické vybavenie školskej dielne v SOŠ Nitrianskeho kraja.

Riaditelia škôl (s výnimkou jedného) predložili témy MS na vyjadrenie vecne príslušným organizáciám, pričom 3 z nich zaslali súhlasné stanovisko k obsahu tém po určenej lehote. Do termínu konania skúšok **Slovenská obchodná a priemyselná komora** neinformovala SOŠ v Nitrianskom kraji o svojom stanovisku, ostatné subjekty koordinácie odborného vzdelávania a prípravy poskytli písomný formálny súhlas s obsahom tém praktickej časti odbornej zložky MS. Vecne nepríslušnú organizáciu žiadala o vyjadrenie SOŠ v Trnavskom kraji, napriek tomu oslovená organizácia (**Slovenská živnostenská komora**) zaslala škole písomný súhlas.

Odporúčania, podnety a upozornenia

Riaditeľom stredných odborných škôl

- zostaviť harmonogram konania praktickej časti odbornej zložky maturitných skúšok tak, aby absolventi vykonali maturitnú skúšku za sústavnej účasti predsedu aj ostatných vymenovaných členov PMK
- viesť žiakov na praktickom vyučovaní k používaniu odbornej terminológie a vytvárať im príležitosti na rozvíjanie komunikačných spôsobilostí

Stavovským organizáciám a profesijným organizáciám

- vyjadriť sa kvalifikovane a komplexne k obsahu tém praktickej časti odbornej zložky maturitnej skúšky v nadväznosti na profil absolventa
- iniciovať zmeny v obsahu tém praktickej časti odbornej zložky maturitnej skúšky na základe aktuálnych potrieb trhu práce a regiónu

- využívať právnym predpisom danú možnosť delegovať zástupcov do predmetových maturitných komisií pre praktickú časť odbornej zložky maturitnej skúšky
- nenominovať do PMK zástupcov stavovských organizácií a profesijných organizácií, ktorí sú pedagogickými zamestnancami školy